

Ramon Casas
i les ombres xineses d'Els Quatre Gats
Bohèmia i imaginari popular

Ramon Casas i les ombres xineses d'Els Quatre Gats

Bohèmia i imaginari popular

Del 30 de juny al 27 de novembre de 2016

Organitza i produeix: Museu Nacional d'Art de Catalunya

Comissari: Francesc Quílez, coordinador de col·leccions i conservador en cap del Gabinet de Dibuixos i Gravats del Museu Nacional

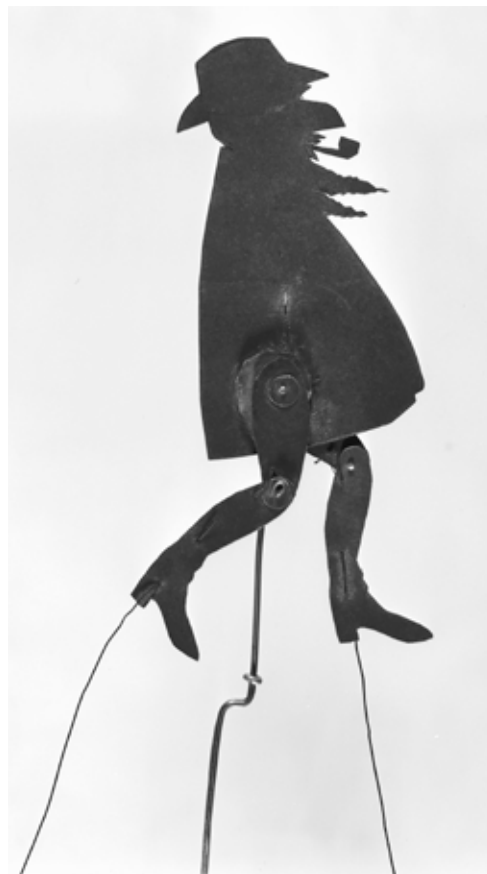
Sales d'exposició permanent de la col·lecció d'art modern

Ramon Casas. *Autoretrat*, 1908. Museu Nacional d'Art de Catalunya

El Museu Nacional d'Art de Catalunya treu a la llum, coincidint amb el 150 aniversari del naixement de l'artista, un interessant conjunt d'obra gràfica inèdita que mostra la relació de Ramon Casas amb pràctiques artístiques populars i que posa el focus sobre el cercle d'artistes i intel·lectuals que a Barcelona orbitava a l'entorn del cafè teatre Els Quatre Gats.

Ramon Casas i Josep Meifrèn. *Pompeu Gener. Ombres xineses per al teatre Els quatre Gats*, cap a 1897-1898. Dipòsit de Pere Jiménez-Meirén Caralps

Ramon Casas i Josep Meifrèn. *Maurici Vilomara. Ombres xineses per al teatre Els quatre Gats*, cap a 1897-1898. Dipòsit de Pere Jiménez-Meirén Caralps

Entre les obres exposades hi ha 11 ombres xineses dibuixades per Casas i realitzades per Josep Meifrèn, amic de l'artista i germà del pintor Eliseu Meifrèn.

Junt amb aquest conjunt excepcional que ha ingressat al museu recentment en dipòsit, la mostra presenta una selecció de cartells, invitacions i àlbums, en total 54 obres de Ramon Casas i altres artistes de l'època, procedents del Museu Nacional i de diferents institucions i museus.

La col·lecció d'obres de Casas que conserva el Museu Nacional s'ha vist enriquida recentment amb l'ingrés d'aquest grup d'ombres xineses, un conjunt original, rar i singular. El descobriment d'aquestes obres documenta el contacte de Ramon Casas amb pràctiques artístiques molt populars que, seguint el model dels cabarets i cafès teatre de París, van aconseguir una gran difusió als mitjans bohemis barcelonins de l'època. Les ombres xineses configuren un conjunt únic en el seu gènere i suposen la mostra visible de l'entroncament de Casas amb el fenomen de la modernitat.

Ramon Casas i Josep Meifrèn. Àngel Guimerà. *Ombres xineses per al teatre Els quatre Gats*, cap a 1897-1898. Dipòsit de Pere Jiménez-Meifrén Caralps

Ramon Casas i Josep Meifrèn. *Figura*. *Ombres xineses per al teatre Els quatre Gats*, cap a 1897-1898. Dipòsit de Pere Jiménez-Meifrén Caralps

Dibuixades per Casas i retallades i construïdes pel seu amic, el metge Josep Meifrèn (1864-1945), presenten una tipologia caricaturesca. Casas hi adopta un registre còmic i excessiu, que accentua els trets físics de cada model.

Encara que no és possible saber si alguna vegada es van fer servir en alguna funció, sota el perfil de les figures representades hem pogut identificar personalitats com ara Àngel Guimerà (1845-1924), Miquel Utrillo (1862-1934), Pompeu Gener (1848-1920), Pere Romeu (1862-1908) o un autoretrat del mateix Casas. Tots ells protagonistes de la vida cultural de la Barcelona del moment i “parroquians” d’Els Quatre Gats.

Tot el material artístic i documental de l’exposició ajuda a contextualitzar la gènesi de pràctiques lúdiques que, com les ombres xineses, la representació de titelles o l’atracció pel món del circ eren els signes de la necessitat d’evasió que van sentir els artistes barcelonins de l’època.

Textos de sala

Ramon Casas i les ombres xineses

En el marc de la commemoració del 150è aniversari del naixement de Ramon Casas (1866-1932), el Museu Nacional d'Art de Catalunya li ret homenatge amb una exposició dedicada a reivindicar la seva condició d'artista heterodox i polifacètic. La important presència de la seva obra a les col·leccions del museu s'ha vist enriquida amb el dipòsit d'un grup d'ombres xineses, fruit del treball de col·laboració de Casas mateix amb el seu amic Josep Meifrèn, que dóna visibilitat a un conjunt molt singular i original, amb unes característiques tipològiques molt vinculades a l'activitat desenvolupada a la taberna barcelonina d'Els Quatre Gats. Inaugurada el juny de 1897, la cerveseria regentada per Pere Romeu va esdevenir l'escenari de freqüents representacions d'espectacles d'ombres xineses, titelles o exposicions d'obres d'artistes emergents, seguint el model dels cabarets parisencs de l'època. Igualment, el local es va transformar en un santuari consagrat al culte a la gesticulació dels impulsos bohemis i en el qual els parroquians van conrear expressions culturals de tipus popular, amb l'objectiu de fer un exercici d'autoafirmació moderna. Tanmateix, aquest episodi fundacional hauria estat inimaginable sense l'existència d'un corrent liderat, entre d'altres, per Apel·les Mestres, Pompeu Gener o Modest Urgell. Amb un comportament bohemí, la generació predecessora ja va palesar una actitud permeable a la incorporació d'un repertori visual gens convencional.

Ramon Casas. *Quatre Gats*. Pere Romeu, 1900. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Llista d'obres

Emmanuel Poiré (Caran d'Ache)

Moscú, 1858 – París, 1909

Représentations des Ombres Françaises de Caran d'Ache, 1885-1900

Litografia en color sobre paper

Museu del Cinema. Col·lecció Tomàs Mallol, Girona

Mosnar Yendis

Terry's Theatre. The shadows on the blind, 1899

Litografia en color sobre paper

Institut del Teatre-MAE

Ramon Casas

Miquel Utrillo

Sombras. Quatre Gats, 1897

Litografia en color sobre paper

Postermil, S.L., Barcelona

Pablo Ruiz Picasso

Caricatures de bòers i altres croquis

Tinta sèpia a la ploma i llapis grafit sobre paper amb filigrana

Museu Picasso, Barcelona.

Donació Pablo Picasso, 1970

Ombres xineses per a la representació de «Leonardo y Luisita o Nobles y villanos»

[Imprenta de Juan Llorens], 1863

Xilografia sobre paper de fil

Direcció General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Culturals. Fons Amades

Ombres xineses per a la representació de «Le gran carnaval de Venise»

[Imprenta de Juan Llorens], 1865

Xilografia sobre paper de fil

Direcció General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Culturals. Fons Amades

Leopoldo Metlicovitz

La Sera, 1892

Litografia en color sobre paper

Adquisició de la col·lecció Plandiura, 1903

Georges Fay

[Le Quartier. Cabaret-Salon], 1897

Litografia en colors sobre paper

Adquisició de la col·lecció Plandiura, 1903

Ramon Casas. *Atelier Casas & Utrillo*, 1898. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Modest Urgell

Caricatures de quadres d'Alexandre Dumas, cap a 1872-1878

Llapis grafit i aquarel·la sobre paper

Adquisició de la col·lecció Casellas, 1911

Charles Herbert Woodbury

The July Century, 1895

Litografia en colors sobre paper

Adquisició de la col·lecció Plandiura, 1903

Ramon Casas

4 Gats. Pere Romeu, 1900

Litografia en color sobre paper

Antic fons del Gabinet de Dibuixos i Gravats

Ramon Casas

Picador i altres apunts, c. 1890-1900

Tinta a la ploma sobre paper

Adquisició de la col·lecció Casellas, 1911

Ramon Casas

Atelier Casas & Utrillo, 1898

Litografia en color sobre paper

Llegat de Rossend Partagàs, 1945

Ramon Casas

Puchinel·lis. 4 gats

Litografia en color sobre paper

Col·lecció particular en dipòsit al museu, 2014

Modest Urgell

Lluna de mel, c. 1870-1880

Llapis grafit i guaix sobre paper

Adquisició de la col·lecció Casellas, 1911

Josep Parera

Caricatura d'Enric Granados, c. 1880-1890

Paper, aquarel·la, dibuix preparatori al llapis grafit, aquarel·la i llapis grafit sobre paper

Josep Lluís Pellicer

Teatre de putxinel·lis, c. 1880-1890

Oli sobre tela

Adquisició a l'Exposició Pellicer de Barcelona, 1902

Josep Lluís Pellicer

Interior d'un cafè de París

Guaix i tinta sobre paper

Adquisició a l'Exposició Pellicer de Barcelona, 1902

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)

Croquis de figures masculines i apunts de mans, cap a 1890-1900

Tinta a la ploma sobre paper

Adquisició de la col·lecció Casellas, 1911

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)

Estudi per al quadre «Ramon Casas i Pere Romeu en un tàndem», 1897

Llapis conté, llapis grafit i tinta a la ploma sobre paper

Adquisició de la col·lecció Casellas, 1911

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)

Retrat de Pompeu Gener i Babot, «Peius», c. 1897-1899

Carbonet, pastel i tinta polvoritzada sobre paper
Llegat de Pompeu Gener, 1920

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)

Retrat de Pere Romeu, c. 1897-1898

Carbonet, pastel i tinta polvoritzada sobre paper
Donació de l'artista, 1909

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)

Retrat de Maurici Vilomara, c. 1897-1899

Carbonet, pastel i tinta polvoritzada sobre paper
Donació de l'artista, 1909

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)

Retrat d'Àngel Guimerà, c. 1903

Carbonet sobre paper

Donació de l'artista, 1909

Ernest Soler

Estudi d'animals i caps, 1890

Tinta a la ploma i guaix sobre paper

Donació de Rosa Hernan, 1936

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)

Ombres xineses, c. 1897

Carbonet i aquarel·la sobre paper

Adquisició, 1992

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)

Autoretrat, 1908

Carbonet, mina sèpia i blanca, pastel i guaix sobre paper

Donació de l'artista, 1909

Théophile Alexandre Steinlen

Tournée du Chat Noir, 1896

Litografia en color sobre paper

Dipòsit de la Generalitat de Catalunya, 2006

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)

Josep Meifrèn (?) (Barcelona, 1864-1945)

Àngel Guimerà. Ombres xineses per al teatre d'«Els Quatre Gats», c. 1897-1898

Figura articulada de cartró amb engranatge i filferro

Col·lecció de Pere Jiménez-Meirfren Caralps, en dipòsit temporal al museu, 2016

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)

Josep Meifrèn (?) (Barcelona, 1864-1945)

Ramon Casas [?]. Ombres xineses per al teatre d'«Els Quatre Gats», c. 1897-1898

Figura articulada de cartró amb engranatge i filferro

Col·lecció de Pere Jiménez-Meirfren Caralps, en dipòsit temporal al museu, 2016

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)

Josep Meifrèn (?) (Barcelona, 1864-1945)

Pompeu Gener. Ombres xineses per al teatre d'«Els Quatre Gats», c. 1897-1898

Figura articulada de cartró amb engranatge i filferro

Col·lecció de Pere Jiménez-Meirfren Caralps, en dipòsit temporal al museu, 2016

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)
Josep Meifrèn (?) (Barcelona, 1864-1945)

Figura. Ombres xineses per al teatre d'«Els Quatre Gats», c. 1897-1898

Figura articulada de cartró amb engranatge i filferro

Col·lecció de Pere Jiménez-Meifrèn Caralps, en dipòsit temporal al museu, 2016

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)
Josep Meifrèn (?) (Barcelona, 1864-1945)

Maurici Vilomara. Ombres xineses per al teatre d'«Els Quatre Gats», c. 1897-1898

Figura articulada de cartró amb engranatge i filferro

Col·lecció de Pere Jiménez-Meifrèn Caralps, en dipòsit temporal al museu, 2016

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)
Josep Meifrèn (?) (Barcelona, 1864-1945)

Figura. Ombres xineses per al teatre d'«Els Quatre Gats», c. 1897-1898

Figura articulada de cartró amb engranatge i filferro

Col·lecció de Pere Jiménez-Meifrèn Caralps, en dipòsit temporal al museu, 2016

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)
Josep Meifrèn (?) (Barcelona, 1864-1945)

Figura. Ombres xineses per al teatre d'«Els Quatre Gats», c. 1897-1898

Figura articulada de cartró amb engranatge i filferro

Col·lecció de Pere Jiménez-Meifrèn Caralps, en dipòsit temporal al museu, 2016

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)
Josep Meifrèn (?) (Barcelona, 1864-1945)

Figura. Ombres xineses per al teatre d'«Els Quatre Gats», c. 1897-1898

Figura articulada de cartró amb engranatge i filferro

Col·lecció de Pere Jiménez-Meifrèn Caralps, en dipòsit temporal al museu, 2016

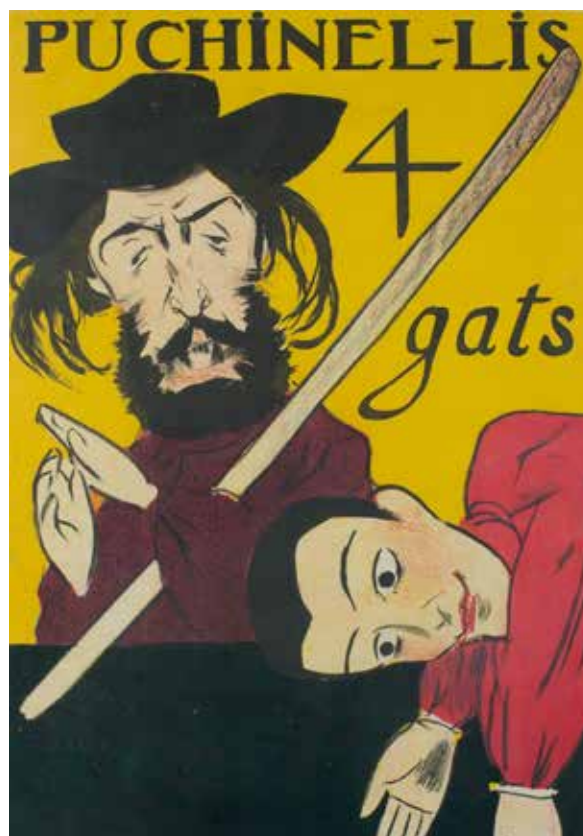
Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)
Josep Meifrèn (?) (Barcelona, 1864-1945)

Figura. Ombres xineses per al teatre d'«Els Quatre Gats», c. 1897-1898

Figura articulada de cartró amb engranatge i filferro

Col·lecció de Pere Jiménez-Meifrèn Caralps, en dipòsit temporal al museu, 2016

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)
Josep Meifrèn (?) (Barcelona, 1864-1945)

Ramon Casas. *Puchinel-lis. Quatre gats*, 1899. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Figura caricaturitzada com a gall. Ombres xineses per al teatre d'«Els Quatre Gats», c. 1897-1898

Figura articulada de cartró amb engranatge i filferro

Col·lecció de Pere Jiménez-Meifrèn Caralps, en dipòsit temporal al museu, 2016

Ramon Casas (Barcelona, 1866-1932)
Josep Meifrèn (?) (Barcelona, 1864-1945)

Figura. Ombres xineses per al teatre d'«Els Quatre Gats», c. 1897-1898

Figura articulada de cartró amb engranatge i filferro

Col·lecció de Pere Jiménez-Meifrèn Caralps, en dipòsit temporal al museu, 2016

Frederic Soler (Serafí Pitarra)

Il·lustració per a «El àlbum de la rebotiga»

Aquarel·la, llapis grafit i tinta a la ploma sobre paper

Modest Urgell

Apunts satírics (àlbum), c. 1861

Llapis grafit, tinta a ploma, aiguada sobre paper

Adquisició de la col·lecció Casellas, 1911

Apel·les Mestres

Je rêve, c. 1871-1882

Àlbum de dibuixos amb 390 croquis de figures, animals i paisatges

Tinta a la ploma sobre paper

Llegat d'Apel·les Mestres, 1951

Mestres Oñós, Apel·les

Apunts de figures, c. 1878

Àlbum de temes diversos

Llapis grafit sobre paper

Llegat d'Apel·les Mestres, 1951

Apel·les Mestres

En Peyo, c. 1870-1878

Àlbum de temes diversos

Tinta a la ploma i a l'aiguada sobre paper

Llegat d'Apel·les Mestres, 1951

Apel·les Mestres

Posta de sol a la Segarra, 1880

Àlbum de temes diversos

Llapis grafit i tinta a l'aiguada sobre paper

Llegat d'Apel·les Mestres, 1951

Théâtre des ombres Parisiennes

París, 1893

[Leon Vanier Libraire-Éditeur] 20p.

Il·lustració de Miquel Utrillo pel text "La Potiche" de Henry Somn, p. 12

Biblioteca Popular Santiago Rusiñol. Col·lecció Miquel Utrillo, Sitges

Josep Parera Romero

La Exposición Parés. En Broma, por Parera, 1886

Àlbum de dibuixos

Llapis sobre paper

Juan Naranjo, galeria & documentos de arte

Moliné y Albareda

Cric y Cam

Barcelona. Bailes de "La Paloma", 1861-1864

Targetes de visites. Albúmina sobre paper

Arxiu fotogràfic de Barcelona. Ajuntament de Barcelona

El diablo de la cesta. Pieza en un acto para representarse en sombras (llibret de diàlegs)

1864

Impressió tipogràfica sobre paper

Museu del Cinema. Col·lecció Tomàs Mallol Girona

Taller Ambut. Exposició de 1865. Catálogo Barcelona, Estampa de Narcís Ramirez y Compañía

Barcelona, 1865

Impressió tipogràfica sobre paper

Biblioteca Joaquim Folch i Torres

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Quatre Gats. Carrer Montesion. Sombres Artistiques. Segona serie. Tots els dies a dos quarts de deu del vespre

Barcelona, 1898

Impressió tipogràfica sobre paper

Biblioteca Joaquim Folch i Torres

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Breu relació dels dibuixos & estudis al oli fi que alguns pintors parroquians han exposat a la sala gran dels Quatre Gats

Barcelona, 1897

Impressió tipogràfica sobre paper

Biblioteca Joaquim Folch i Torres

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Juli Pi Olivella

Figura d'home (Titella), c. 1897-1900

Fusta i tela

Institut del teatre-MAE

El diablo de la cesta (silueta per a teatre d'ombres), c. 1864

Metall i fusta

Museu del Cinema. Col·lecció Tomàs Mallol Girona

Ramon Casas i les ombres xineses d'Els Quatre Gats

Bohèmia i imaginari popular

Dates: Del 30 de juny al 27 de novembre de 2016

**Organitza
i produeix:** Museu Nacional d'Art de Catalunya

Comissari: Francesc Quílez, coordinador de col·leccions i conservador en cap
del Gabinet de Dibuixos i Gravats del Museu Nacional

Lloc: Sales d'exposició permanent de la col·lecció d'art modern

Preu: 6 €

Publicació: Publicació digital en català i castellà

Oficina de premsa

Tel. 93 622 03 60
premsa@museunacional.cat

Parc de Montjuïc
Barcelona
www.museunacional.cat

  @MuseuNac_Cat

www.museunacional.cat